

tom. IX.

Quæstiones Medicæ

In Scholis Parisiensibus Agitatae,

Ab anno 1690, ad annum 1724;

quas quidem, Facultates juxta, ab hæreditate
M. Urbani de Vandervelle Medici Parisiensis
Comparsis M. Hyacinthus Theodorus Baron Decanus,
Disposuit in ordinem, et compingi curavit, anno

1754.

Q U Æ S T I O M E D I C A.

Quodlibetariis disputationibus manè discutiendâ Scholis Medicorum, die Jovis quintâ Januarii.

M. FRANCISCO PIJART, antiquiore Scholæ Magistro, Præsîde.

An sint in remediis occultæ qualitates admittendæ?

HUMANI corporis originem si quis spectaret, an censeret hominem ad artes & scientiis comparandas aptum fieri posse: initio nihil, nisi paululum vilis & abjectæ materiæ, quæ aliquot post dies in sanguinem commutata, carnis informis massa evadit: ejus divisione variæ licet efformentur partes, actione carent, & jacent velut intermortuæ. Quamdiu enim in utero concluditur homo, tandiu ipsi in oculis cæcitas, silentium in lingua, in manibus, pedibusque stupor. Aliquo post ortum tempore, oculorum ejus nullus alius usus, quam ad lachrymas fundendas; linguae nullum officium, nisi ad vagitus edendos; præ nimia imbecillitate pedes corpori pendus ferre nequeunt: & reliquam vitam degit omnis morborum generis plenam. Ejus anima è cælo licet oriunda, adeo cæca est ut à malo bonum non distinguat, summaque ac innata ignorantia ipsi videatur in dotem obvenisse. Verùm quia ejus cum corpore conjunctionis legibus, omnia mala, quibus torquetur corpus, hæc & ipsa sentit, hinc pro viribus enixa est, ut media idonea atresce, quibus, miseris subveniret, rimaretur. Quamobrem herbarum & radicum succi usus est homo, arborum folia, cortices, truncos, fructus exploravit; nec pepercit animalibus; terræ in viscera penetravit, & in profundis descendit maris gurgites. Quæ initio parum valebat industria, cepit incrementum, tempore sagacior effecta est; Ipsimetque errores illi fuerunt documenta.

HIS usibus pluries repetitis medicina producta est, hisque ejus instituta sunt præcepta, & tam multa, tamque salutaria, ut ars istæ Dei munus potius quam hominis inventum esse videatur. Præ subsectorum varietate intentum semper non assequuntur finem: imo sæpe nocent, frugnet natura, & opportunitas temporis non faveat. Qui ea præscribit, exactè debet naturæ motibus attendere; quandoquidem non agit, nisi cum illâ, & si ejus vis penitus sic effecta, rariorum virtus nullomodo prodest. Si decursu temporum, hominem tot præsidii ad vitæ conservationem instrui permiserit Deus; fortè desunt majora, quæ ignorat, quæ ignorat, quos hominis industria nondum profligare novit. Cùm medicina sit ars propter hominis utilitatem inventa uti non debet auxiliis naturæ suæ repugnantibus. Medicinæ res objecta sunt morbi; finis est salus, ut ad illum perveniat, mixtorum corporum qualitates in usum revocat; in quibus aliæ manifestæ, occultæ aliæ, quæ manifestos semper producant effectus. Hæc dici possunt virtutes, quibus mixta aut patiantur, licet modus quo id præstant, quemcunque fugiant, specificæ audiunt quatenus certæ speciei propriæ quasdam actiones naturales obeunt: formales quoque nuncupantur, quoniam à mixtorum formâ essentiali procedere censentur.

IN remediis insunt qualitates occultæ. Harum beneficio rheum bilem purgat, pituitam educt agaricum, lupulus sanguinem defæcat, radix mira Brasiliensibus Ipecacuanha dysentericum absolute per sanat. Latent & hæc in venenis, plantis, mineralibus, in animalibus, imò & in corporibus nostris. Nonne ad occultas virtutes, alimentorum mutatio referenda est? Ipsa enim sive sint nigra, rubra, aut viridia, sunt alba; sive sint dura & spissa, fluida evadunt & tenuia: in his liquida coctione consistentiam acquirunt. Sic mutantur in chylum, qui est substantia alba, dulcis & mediocriter fluida. Quibuslibet qualitatibus alimenta, è quibus elicitur, fuerint imbuta. Hæc cùm partibus distributa in earum vertitur substantiam, ac partium induit qualitates: in ossibus contrahit siccitatem, humiditatem in carne, calorem in corde, & in cerebro frigiditatem. Unde quæso, ea, quibus quædam animalia nutriuntur, homini sunt lethalia? magnes ferrum attrahit, & succinum paleam? Nonne hi effectus vim latentem & abditam detegunt. Nullæ naturaliter in verbis, quibus ad morbos quosdam sanandos aliqui utuntur, insunt occultæ virtutes: nullæ quoque aut exiguæ in exterius admotis apud Græcos *ἐλάντα* dictis.

GRAVITER aberrant, qui occultas negant qualitates, & à manifestis omnes effectus prohere autumant. Paleæ enim attractio ab ambaro, succinove facta nemini hodie latet; ejus tamen causa nulli mortalium adhuc planè fuit perspecta. Qui easdem à primis, secundisque qualitatibus depromunt, veritatis vestigia non magis premunt: quandoquidem radix Brasiliensis miros, quos præstat in dysenteria effectus, nec à primis nec à secundis suis qualitatibus ullo modo mutatur. Plantas namque innumeris reperire est, cujusmodi sunt fraxini cortex medius; gentiana, centaureum minus, &c. quæ etiam si amaritæ & quadam stypticitate, cum cortice peruviano manè convenient, febres tamen ut ipse nec citò, nec tutò profligant. Non tutius iter incedunt, qui occultas mixtorum proprietates à temperamento exoriri, sibi fingunt. Res quippe sunt multæ eadem temperie præditæ, quæ similem effectum nequaquam consequuntur. *Æs* enim & silex magnetis temperamento, frigido quippe & sicco, donata ad se ferrum nullo modo alliciunt. Longivèrò probabilius est à mixtorum formâ essentiali abditas virtutes proximè emanare. Forma siquidem essentialis dat esse rei, eam à qualibet aliâ alterius speciei planè distinguit, illiusque cum materia constituit essentiam. Hæc autem non in externa ac rudi mixti consistit dispositione; verùm in exacta corporis particularum magnitudine, figura, situ, soliditate, mollitie, motu, quiete, mutaque coagmentatione.

RECONDITAS in natura esse proprietates, nemini mirum videbitur; si ritè meminerit Deum esse naturæ autorem: effectus autem cum suâ causâ debet relationem habere. Verùm cùm per opera sua Deus à nobis duntaxat cognoscatur; ita à pari ejus opera per eorum effectum nobis tantum innoscunt. Suam habet natura majestatem, quæ se abscondit, nec facile se patitur aggredi, & in hoc videtur autorem quodam modo adumbrare, qui possit tenebras latibulum suum: ut non redleremus cultum, quem debemus summi Dei majestati, si naturam nimis curiose scrutando nosceremus, atque si ea planè intelligeremus, quæ nobis occulta esse voluit Deus. Tam denique caligantibus hac in vita undique circumfusis est homo, ut rerum veritatem nunquam clarè & perspicuè intueri poterit; donec anima corporis servitute & vinculis soluta ad originem suam redierit.

Ergo sint in remediis occultæ qualitates admittendæ.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Germanus Preaux.

M. Petrus Daquin, Medicus Regiæ perpetuò ordinarius.

M. Ioannes Cordellæ.

M. Petrus Yon.

M. Antonius de Saint-Yon, Medicus Regiæ ordinarius.

M. Ioannes Roberti.

M. Claudius Berger.

M. Iacobus Renaut.

M. Franciscus Pijart, Præsides.

Proponebat Parisiis ALEXIUS LITRE, Conuensis, Baccalureus Medicus. A. R. S. H. 1690.

